

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบและเพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังสอนสูงกว่าก่อนสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนไชยปราการ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียนรวม 36 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 4 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการสอนที่ใช้การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที ได้แก่เรื่อง นิทานเทียบสุภาชาติ คำอวยพร เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ชีวิตปลาช่อน ข้อคิดเรื่องการบวช และมหากบิลวานร แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม 5 คุณลักษณะ ได้แก่ ความวิริยะอุตสาหะ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ คุณลักษณะละ 6 ข้อ รวม 30 ข้อ มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 5 คุณลักษณะ จำนวน 30 ข้อ ไปให้กลุ่มตัวอย่างทำก่อนสอน จากนั้นนำแผนการสอนที่ใช้การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ จำนวน 5 แผน ไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาในการสอน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ เมื่อสอนเสร็จผู้วิจัยนำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชุดเดิมทั้ง 5 คุณลักษณะ ซึ่งจัดลำดับข้อใหม่และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบไปให้กลุ่มตัวอย่างทำหลังสอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดีขึ้น

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับเห็นด้วยมากที่สุดและระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนพอใจกับการเรียนการสอนวิธีนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนมีการเสนอตัวแบบของบุคคลที่มีจริยธรรมอันพึงปรารถนา และกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยสร้างเสริมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน สำหรับประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมาก ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในระหว่างชั่วโมงเรียน ตัวแบบที่นำมาเป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียนงานที่มอบหมายให้ทำในแต่ละกิจกรรมช่วยเสริมสร้างความรู้และช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ระยะเวลาในการเรียนการสอนมีความเหมาะสม หลังจากเรียนด้วยการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบนักเรียนมีเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ดีขึ้น และการเรียนการสอนวิธีนี้นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการทดลองใช้การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมรวม 5 คุณลักษณะของนักเรียนหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังสอนสูงกว่าก่อนสอน แสดงว่าการสอนดังกล่าวสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้ ทั้งนี้เพราะการสอนโดยให้

เลียนแบบจากตัวแบบมีวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้น เช่น มีการเสนอตัวแบบที่มีจริยธรรมอันพึงปรารถนาและมีการกำหนดตัวแบบที่หลากหลายให้นักเรียนได้เห็นและยึดเอาเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะตัวแบบที่นำมาเสนอนั้นเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและนักเรียนรู้จัก รวมทั้งเป็นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ เมื่อนักเรียนได้เห็นพฤติกรรมที่ดีของตัวแบบที่ครูนำมาให้ดูแล้วเกิดศรัทธา นักเรียนก็จะกระทำพฤติกรรมที่ดีตามตัวแบบที่ได้เห็นเหล่านั้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม โดยนักทฤษฎีชื่อ Wright (อ้างใน จงจรัส แจ่มจันทร์, 2524, หน้า 19-20) เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดด้วยกระบวนการเทียบเคียงโดยเด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่ตนรักหรือชื่นชอบ ในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติโดยอัตโนมัติ ถ้าผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง เด็กก็จะเลียนแบบและในที่สุดก็กลายเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงตามไปด้วย และสอดคล้องกับความคิดเห็นของนารา ฮีเรนทร (อ้างใน ศรณีย์ ดำริสุข, 2528, หน้า 20) ที่กล่าวถึงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของวัยรุ่นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการรวมกลุ่มกับคนเพศเดียวกัน และจะพัฒนาความรู้สึก “นับถือคนเก่ง” ในสายตาของเขา ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น แนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับที่ศรีเรือน แก้วกังวาล (2521, หน้า 101) กล่าวถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่นับถือวีรบุรุษ มีความต้องการเลียนแบบผู้ที่ตนนิยมชมชอบ ดังนั้นการที่ให้เด็กได้เห็นตัวอย่างบุคคลที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดีนั้นจะส่งผลให้เด็กมีโอกาสได้พัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมตามตัวแบบเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าตัวแบบมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็ก ดังที่ซูเซซซู มาห์ริ่ม (2519, หน้า 60-62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน โดยจัดให้นักเรียนได้เห็นตัวแบบที่หลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงและผู้ที่ไม่ได้เห็นตัวแบบเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการโกงมากที่สุด และพบว่าถ้าตัวแบบดี ผู้ที่จะเรียนรู้และเลียนแบบมากที่สุด คือผู้ที่มีจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่มีจริยธรรมต่ำนั้นมีการเลียนแบบน้อยกว่าและจะเลียนแบบผู้ที่กระทำดีก็ต่อเมื่อตัวแบบนั้นมีลักษณะจูงใจให้เลียนแบบเป็นพิเศษเท่านั้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hicks (1965) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบที่เกิดจากการได้เห็นตัวแบบก้าวร้าว ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเด็กจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุดเมื่อได้เห็นตัวแบบที่เป็นชายวัยเดียวกับตน และเกิดพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยที่สุดเมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชาย จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวแบบต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็ก ดังนั้นการใช้ตัวแบบก็เป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้เด็กเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและพฤติกรรมทางจริยธรรมให้ใกล้เคียงกับตัวแบบมากยิ่งขึ้น

นอกจากการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบจะใช้การเสนอตัวแบบที่หลากหลายแล้ว การจัดให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ แล้วให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนด้วยวิธีนี้เป็นการสมมติให้นักเรียนอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและได้แสดงพฤติกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ อีกทั้งยังได้ทราบความคิดเห็นของบุคคลอื่นในการตัดสินใจแก้ปัญหา จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจและยอมรับว่าแต่ละคนย่อมมีเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันและนำเหตุผลที่ดีที่สังคมยอมรับไปประพฤติปฏิบัติต่อไปจนเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล มีคุณ (2524, หน้า 225-231) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยศึกษาเพื่อการสร้างเสริมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาท ซึ่งพบว่าการใช้บทบาทสมมติสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ได้

อนึ่งผู้วิจัยคิดว่าวิธีการให้การเสริมแรง ไม่ว่าจะเป็นคำชมเชย หรือการให้รางวัลแก่นักเรียนกลุ่มที่สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ดีในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์สมมติที่ครูกำหนดให้ได้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้นด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1977) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในบุคคลซึ่งไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นมาก่อนเลย บางครั้งไม่สามารถอธิบายได้โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้แต่สามารถอธิบายได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นขบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการได้เห็นแบบอย่างและอิทธิพลของรางวัลที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความเป็นตัวแบบและการเสริมแรงเป็นเทคนิคสำคัญในขบวนการสังคมประภคต (Socialization) ในการสร้างพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ดังนั้นการที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีจริยธรรมสูงขึ้นไปก็อาจทำได้โดยการหาโอกาสให้บุคคลได้เห็นตัวแบบที่แสดงความมีจริยธรรมในระดับสูงและการให้รางวัลเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคคลเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ทั้งนี้นักวิจัยชาวต่างประเทศ ได้แก่ Midlasky, Bryan and Brickman (1973) ได้ศึกษาผลของตัวแบบและรางวัลที่มีต่อการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ปรากฏว่าตัวแบบและรางวัลที่เป็นคำพูดชมเชยมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ นอกจากนี้ Mcmanis (1974) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแบบและรางวัลที่มีต่อการตัดสินใจจริยธรรมของเด็กอนุบาลและเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่ากลุ่มที่ได้เห็นตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ กลุ่มที่ได้เห็นตัวแบบที่เป็นเด็กวัยเดียวกับตนและรางวัล มีผลในการฝึกให้เด็กตัดสินใจจริยธรรมแบบคำนึงถึงเหตุจูงใจให้กระทำเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการให้เด็กเห็นตัวแบบของบุคคลที่

มีจริยธรรมในระดับสูง การแสดงบทบาทสมมติ และการให้การเสริมแรงเป็นวิธีการที่สามารถใช้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

นอกจากผู้วิจัยจะสนใจศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยรวม 5 คุณลักษณะแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละคุณลักษณะด้วย ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในด้านความเสียสละหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ค่าเฉลี่ยในด้านความวิริยะอุตสาหะและความมีระเบียบวินัยของนักเรียนหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยในด้านความสามัคคีและความเมตตากรุณาของนักเรียนก่อนและหลังสอนไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าจริยธรรมด้านความเสียสละเป็นจริยธรรมที่มีการพัฒนามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเสียสละเป็นจริยธรรมที่มีติดตัวนักเรียนมาน้อยกว่าจริยธรรมด้านอื่น ทั้งนี้เพ็ญศรี คล่องการเขียน (2537, หน้า 67-68) ได้ศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนโดยนำเรื่องทศบารมีมาสร้างเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนศรีสังวาลย์ และพบว่าก่อนสอนนักเรียนมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และความเสียสละอยู่ในระดับที่ 2 ซึ่งเป็นจริยธรรมระดับตามกฎเกณฑ์ของ Kohlberg ส่วนจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาและความมีระเบียบวินัยของนักเรียนอยู่ในขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นจริยธรรมในระดับเหนือกฎเกณฑ์ หลังการสอนพบว่านักเรียนมีจริยธรรมทุกด้านอยู่ในขั้นที่ 3 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีระดับจริยธรรมด้านความเสียสละต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันมีความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้เด็กมีความเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบกันมากขึ้น และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ ดังนั้นจึงมักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจงจรัส แจ่มจันทร์ (2524, หน้า 3) กล่าวว่าเป็นผลมาจากการที่เด็กไม่ได้รับการฝึกฝนควบคุมและแนะแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตั้งแต่แรก แม้ในสถาบันการศึกษาจะมีวิชาจริยศึกษาก็ตามแต่ก็มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการสอบเพื่อวัดความจำมากกว่าการเน้นให้นักเรียนพัฒนาการคิดและการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง และจากการสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค์จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในแหล่งด้อยโอกาสของกรุงเทพมหานครโดยสมบุญ โพธิ์งาม (อ้างใน วรรณภา ศิริทรัพย์ากร, 2526, หน้า 1-3) พบว่าครูส่วนมากที่สอนจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนยังไม่เข้าใจกระบวนการเรียนการสอนที่ถูกต้อง ขาดเทคนิคการสอนที่ดี มีการใช้วิธีการสอนแบบใหม่้อย่างน้อยมาก ทั้งนี้เพราะวิธีสอนที่ครูใช้ส่วนใหญ่เป็นการบรรยายทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย ประกอบกับการขาดอุปกรณ์

และสื่อการสอนที่ดี รวมทั้งการจัดเนื้อหากิจกรรมและอุปกรณ์ไม่สัมพันธ์กัน สาเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมในระดับที่เหมาะสม แต่เมื่อนักเรียนได้รับการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเสนอตัวแบบของผู้มีจริยธรรมอันพึงปรารถนาที่หลากหลายและการให้แสดงบทบาทสมมติอันเป็นการแก้ปัญหาตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้ การสอนนี้จึงสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบพบว่านักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ นักเรียนพอใจการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ อีกทั้งนักเรียนยังมีความคิดเห็นว่าการจัดให้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนมีการเสนอตัวแบบของบุคคลที่มีจริยธรรมอันพึงปรารถนา นอกจากนี้นักเรียนยังมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติระหว่างเรียนช่วยเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ นั้นมีการเสนอตัวแบบของบุคคลที่มีจริยธรรมอันพึงปรารถนาที่หลากหลายและจัดสถานการณ์จำลองขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ใช้เหตุผลตัดสินใจแสดงบทบาทสมมติอันเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ สำหรับตัวแบบที่กำหนดให้จะเป็นตัวแบบทั้งที่อยู่ในวัยเดียวกันกับนักเรียนและต่างวัย เนื่องจากนักเรียนวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการแสดงออกและต้องการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยมชมชอบ ดังนั้นการเสนอตัวแบบที่ดีจะเป็นตัวอย่างให้นักเรียนนำไปประพฤติปฏิบัติตามพฤติกรรมของตัวแบบเหล่านั้นและสามารถเป็นแนวทางในการตัดสินใจใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่ประสบได้ ดังนั้นการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบ จึงสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ดังที่อภิปรายไว้ข้างต้น

ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมาก ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างชั่วโมงเรียน นักเรียนคิดวางแผนที่มอบหมายให้ทำในแต่ละกิจกรรมช่วยเสริมสร้างความรู้และช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้ อีกทั้งยังมีความคิดเห็นว่าการเรียนด้วยวิธีสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบแล้วนักเรียนมีเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะวิธีสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเป็นวิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในระหว่างชั่วโมงเรียน

นักเรียนจึงเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งหมดที่ครูกำหนดไว้ในใบงาน ซึ่งเน้นการให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดค้นหาคุณธรรมของบุคคลที่ครูนำมาเป็นตัวแบบและให้นักเรียนช่วยกันแก้ปัญหาตามสถานการณ์จำลองที่ครูกำหนดให้ วิธีการสอนนี้จึงเป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความรู้และช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนประสบได้ และหลังจากที่นักเรียนได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนนี้แล้วนักเรียนมีเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่นักเรียนเห็นด้วยมาก คือ ตัวแบบที่นำมาเป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และนักเรียนได้รับการเสริมแรงที่เหมาะสมด้วย จึงนับได้ว่าการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเป็นการสอนที่สามารถใช้สอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน

1.1 ครูผู้สอนภาษาไทยที่นำการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบไปใช้สอน เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนควรมีเวลาติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดหลังจากสอนนักเรียนแล้วโดยอาจใช้แบบสังเกตที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบและสามารถประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ร่วมกับการใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อหาข้อยืนยันว่าการสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนได้

1.2 ในการเรียนการสอน ครูควรจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์ ได้ปรึกษาหารือกัน และเพื่อสะดวกต่อการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ในขั้นของการเสนอตัวอย่างพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดี และขั้นของการกำหนดตัวแบบนั้นครูอาจจะนำเสนอตัวแบบบุคคลที่เป็นที่นิยมหรือมีชื่อเสียงอยู่ในขณะนั้นที่แตกต่างไปจากของผู้วิจัยก็ได้ แต่ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณงามความดีและนักเรียนรู้จัก เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย

1.4 ในการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหา ครูอาจสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนแก้สถานการณ์ในเรื่องที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละแผนก็ได้ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายและเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบมาสอนนักเรียนเพื่อศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมในด้านอื่น ๆ ของนักเรียน เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูทศเวที ความยุติธรรม ฯลฯ เพื่อหาข้อยืนยันว่า การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาวิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย

2.3 ควรนำองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา เพศ ศาสนา การอบรมเลี้ยงดู มาศึกษาวิจัยดูว่าตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือไม่เพียงใด